

AMIT AZ EREDETI
PERCZEL- GLÓBUSZRÓL
MA TUDNI LEHET

PLIHÁL KATALIN

Különfélék

Pest, mart. 14

Perczel Mór fivére László, Komárom megye volt. alk. csendbiztosa , s kömlődi lakos, egy 4 láb átmérőjű földtekét készített, s azt a nemzeti múzeumnak ajándékozta. Ugyancsak Perczel László, aki, hogy mily kitűnőleg és geometriai pontossággal rajzol, a jelen földtekéje mutatja, a londoni kiállításra is készített volna – mint halljuk, egy ennél nagyobb földgömböt, de a mely valami véletlen malheur folytán, midőn már majdnem teljesen készen volt, leesett és behorpadt, – lehet azonban, hogy e sérülése helyreállítható. A múzeumnak ajándékozott glóbuson az asztalosmunkát **Mihályi Józsa**, a rézöntő munkát pedig **Stark József** ügyes tatai mesterek készítették.

A PESTI NAPLÓ 1862.

A SZÜLETÉS HELYE

Perczel ház: Feltehetően a Sárközy család építtette a 18. század végén, 1846 után került a Perczel család tulajdonába, a 19. század második felében a Szemerey család birtokolta. Téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős épület. Oromfalas utcai homlokzatán két, fekvő ovális padlásablakkal. Utcai és udvari homlokzatai faltükrökkel tagoltak. A háromszögű utcai oromfalon két fekvő ovális kis ablak, közöttük barokkos keretdísz.

A Perczel ház 19. század
második felében

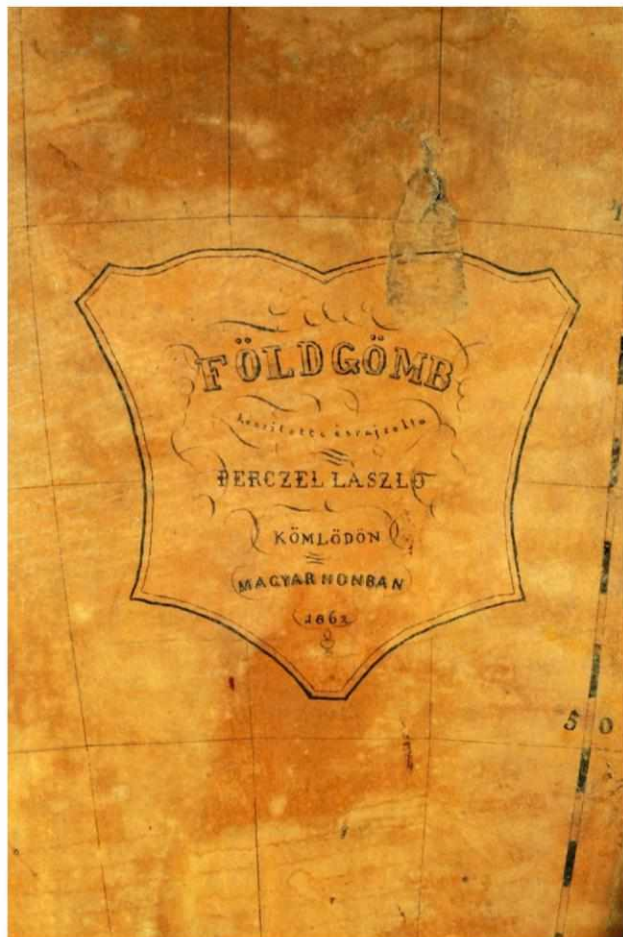
A Perczel ház ma

AZ INDÍTÉK

1862 legkiemelkedőbb nemzetközi eseménye a londoni világkiállítás volt.

Perczel a londoni világkiállításra egy 132 cm-nél nagyobb átmérőjű földgömböt kívánt készíteni. Ám a gömbtest megsérül, ezért a tervezett mű nem készült el. A világkiállításra kiküldendő műveknek legkésőbb 1861. december közepéig szállításra kész állapotban kellett lenniük. Az első szállítmányok Pestről 1862. március végén indultak útnak.

A jelenleg ismert Perczel Földgömb a világkiállításra készítendő nagy méretű mű makettje volt. Így annak legkésőbb 1859 év végéig el kellett készülnie. Ezért e mű kivitelezési munkálatait legalább 1856-ban el kellett Perczelnek kezdenie. Az anyaggyűjtés e munkálatok előtti időben, valószínűleg az akkori legfrissebb források felhasználásával történt.

ÚTJA KÖMLŐDRŐL PESTRE

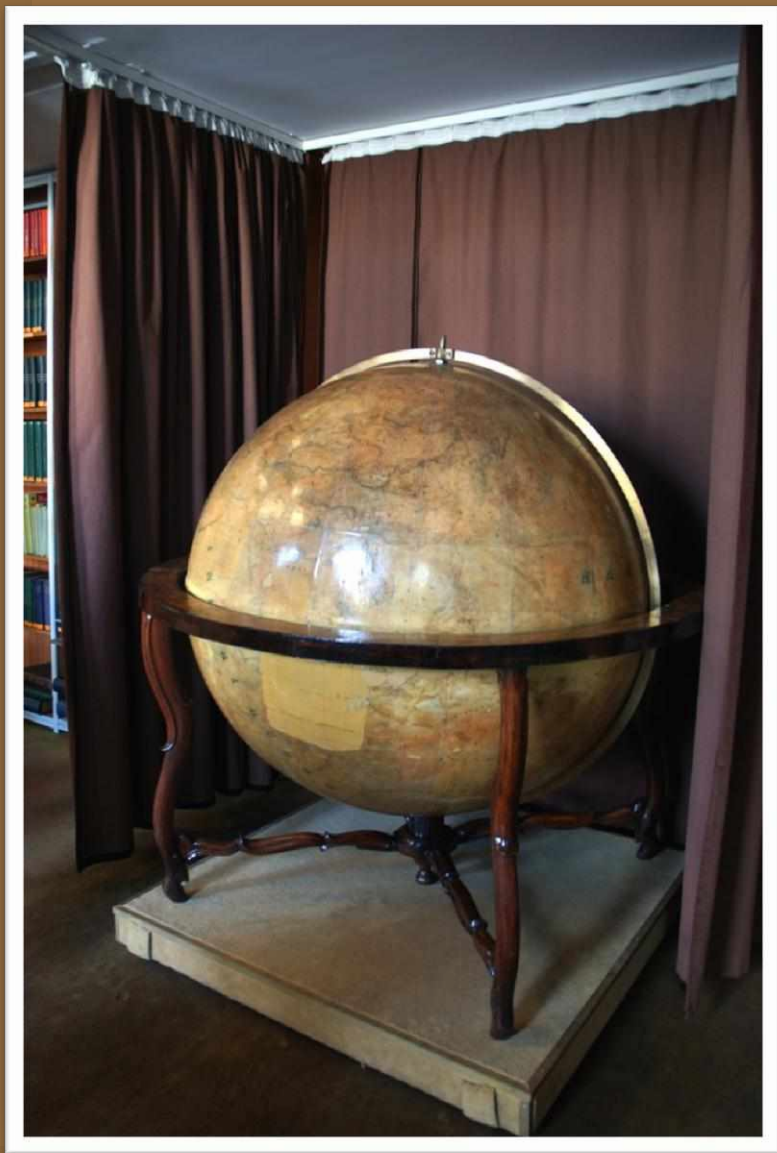

A szállítás történhetett lovas kocsival Kömlődről Pestre, azonban az út legalább 80 km hosszú, így az több napig is eltarthatott.

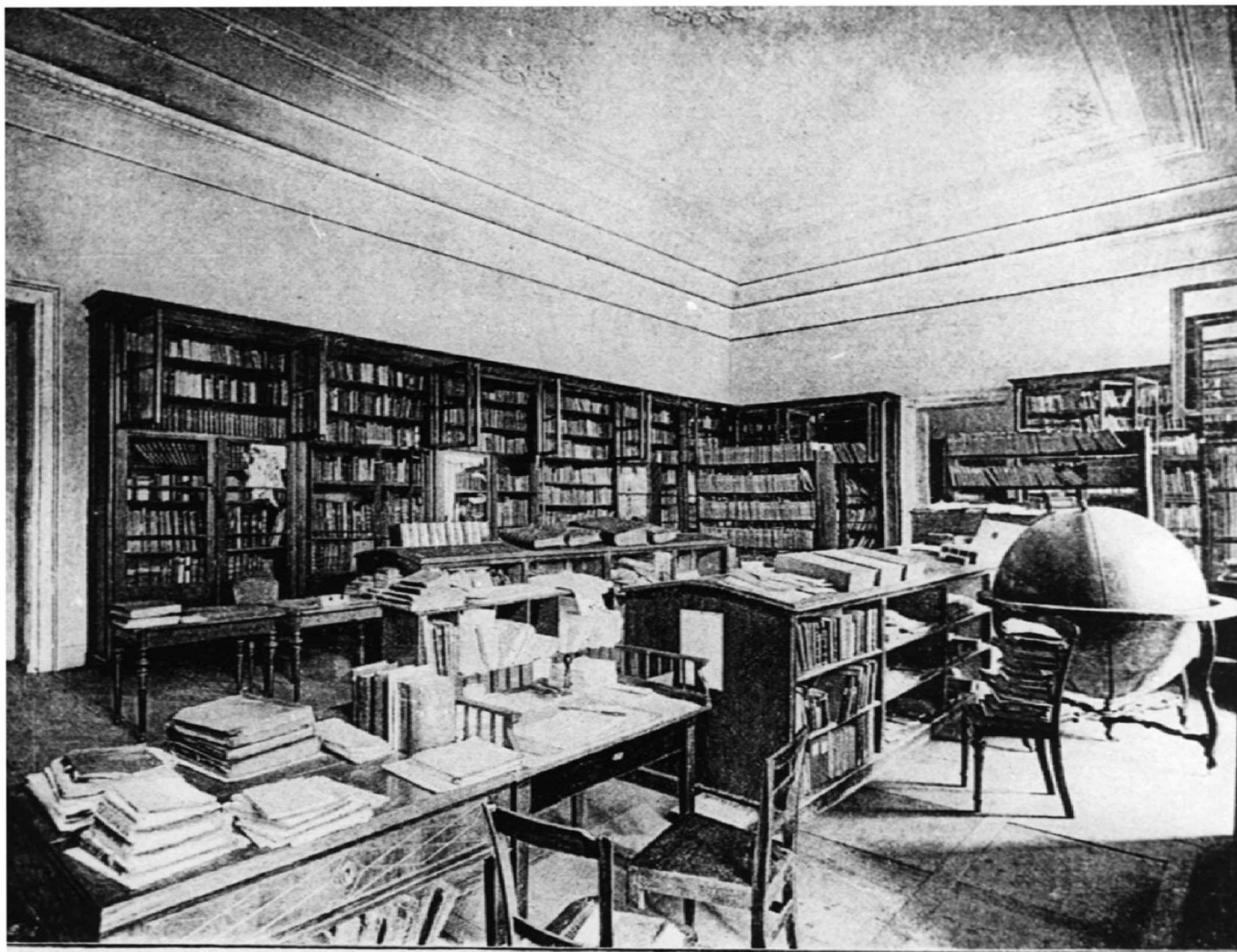
VAGY

Kömlődről Komáromba lovas kocsival, ez a távolság 40 km körüli lehetett. Komáromból pedig Pestre hajóval, majd a kikötőtől ismét kocsival.

A „HELYKERESÉS”

A gyarapítási naplóinkban (OSZK és MNM) sajnos az adományozás pontos időpontját nem sikerült megtalálnunk.

LATIN KÉZIRATOK TERME A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

A «Magyar Salon» fénykép-felvétele.

1888

A második ismert „LAKHELY”

A 2. világháború után a Perczel-glóbusz az egykori Festetics-palota tükörtermébe került

A Magyar Nemzeti Múzeum mögött húzódó téren álló épület az ország történetében a 18. század óta fontos szerepet játszó Festetics-család városi palotája volt, mely az átalakítások ellenére is megőrizte eredeti képét. Még a világháborút megelőzően állami tulajdonba került, mivel Festetics Tasziló 1933-ban bekövetkezett halála után a magyar állam megvásárolta az épületet. 1941-től itt működött a **Teleki Pál Történettudományi Intézet**, majd utóda, a Kelet-Európai Tudományos Intézet. Később több évtizeden keresztül az **Országos Széchényi Könyvtár** osztályainak és raktárainak adott otthont, 1984 után az ELTE szociológia tanszékének hallgatói tanulhattak e falak közt.

Az épület építészeti, városképi, történeti szempontból is fontos számunkra: a 19. századi magyar építészet egyik legnagyobb formátumú magyar építészének, Ybl Miklósnak az alkotása, hatásos eleme a múzeum körül kialakult mágnes-negyednek, alaprajzi elrendezésében, belső dekorációjával tanúja a már eltűnt arisztokrata életformának.

Irmédi-Molnár László
és a Perczel-gömb

„Lakosztálya” egykor és ma

MAI „LAKOSZTÁLYA”

„RANGJA”: NÉHAI LEGNAGYOB
MAGYAR FÖLDGÖMB

NEMZETKÖZI KARRIER

Velence, Nemzetközi Térképkiállítás, 1881. szeptember

A kiállított tárgyak Budapestről Velencébe vasúton és hajóval jutottak el.

A Magyar Nemzeti Múzeum által kiállított történeti-földrajz témakörbe tartozó gyűjtemény része volt egy nagy földgömb is, 132 centiméter átmérővel, melyet Perczel László képviselő készített 1862-ben Kömlődön ; **ez a nagy földgömb azonban sem az ajtón, sem ablakon be nem férvén a kiállítás helyiségébe, az archívum nagytermében volt kiállítva.** A múzeum gazdag gyűjteménye **lettera di distinzione** -t helyezést nyert el. (Ezt az elismerést csak testületek kaphatták, valójában „**soron kívüli első jutalmat**” jelentett.)

MŰTÁRGYVÉDELMI PROBLÉMÁK

A Földgömb mozgatása,
szállítása

A fényterheléssel
kapcsolatos nehézségek

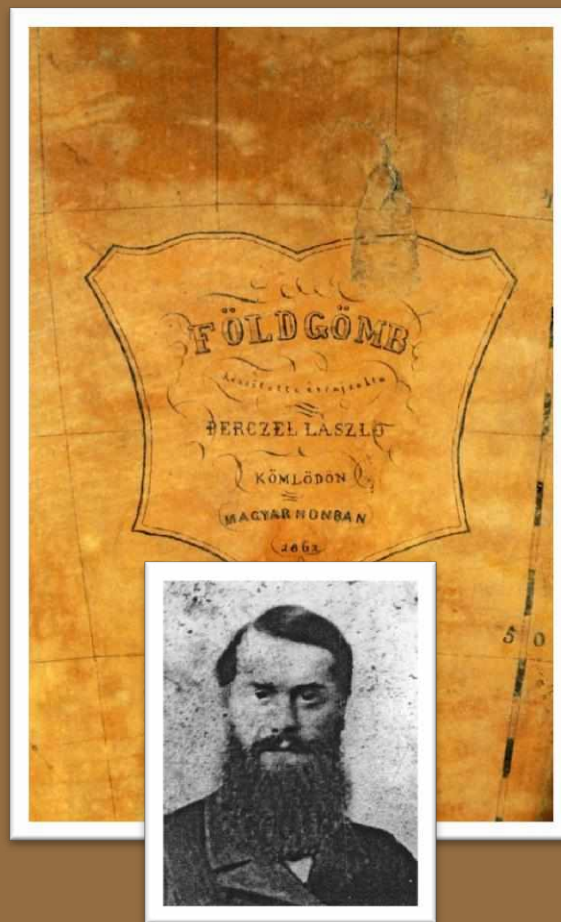
A restaurálás kérdése

Magyarország legnagyobb földgömbje ma

FÜSI LAJOS (1920-1999)

1966-ban egy 212 cm átmérőjű (1: 6 milliós) domborművű átvilágítható kettős földgömböt szerkesztett. Az utóbbihoz maga kísérletezte ki a műanyagok felhasználhatóságát, és az arra történő szerkesztési módszereket.

HÁLÁSAN KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ
FIGYELMÜKET!